

Тетяна Ткаченко
(Переяслав-Хмельницький)

КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ КОЛЕГІЇ ПАВЛА ГАЛАГАНА

Дослідження діяльності навчально-виховних закладів минулого набуває особливої актуальності на сучасному етапі реформування освітньої галузі в Україні. Аналіз функціонування середньої школи в Україні другої половини XIX – початку XX ст., до системи якої відносилася і Колегія Павла Галагана, надає можливість залучити накопичений навчально-виховний досвід для удосконалення української системи освіти сьогодення. У статті аналізується кадровий склад Колегії Павла Галагана, з'ясовуються принципи та особливості його формування. Розвинуто думку, що у формуванні кадрового складу Колегії Павла Галагана її засновник Г.П. Галаган керувався виключно навчально-виховними принципами діяльності закладу. За роки існування Колегії там був створений висококваліфікований колектив педагогів та вихователів, які були не лише талановитими фахівцями своєї справи, але й однодумцями у питаннях щодо методів і прийомів навчання. Яскравим доказом їх самовідданої праці стала плеяда визначних випускників цього закладу – майбутніх громадських діячів та науковців, які залишили помітний слід в історії української держави.

Ключові слова: Колегія Павла Галагана, Г.П. Галаган, педагог, педагогічна діяльність, педагогічний колектив, навчально-виховний процес.

На сучасному етапі реформування в Україні освітньої галузі набуває актуальності потреба дослідження діяльності навчально-виховних закладів минулого, зокрема періоду другої половини XIX – початку XX ст., який містить потужний потенціал досвіду підготовки та формування творчої та наукової еліти. Аналіз функціонування середньої школи в Україні цього періоду, до системи якої відносилася і Колегія Павла Галагана, надає можливість залучити накопичений навчально-виховний досвід для удосконалення української системи освіти сьогодення.

Історія заснування й діяльності Колегії Павла Галагана привертала до себе увагу багатьох науковців та педагогів. У дослідженнях С. Білокіня, Н. Бондар, Н. Михайловіної, В. Добрянського, В. Постолатій, В. Ковалинського, П. Павловського, М. Смольницької, А. Тимошенка [1-2; 11; 15; 18-21] розглядалися різні аспекти діяльності Колегії, водночас поза рамками уваги науковців залишаються окремі питання організації навчально-виховного процесу в закладі. Метою статті є дослідження та аналіз кадрового складу Колегії Павла Галагана, з'ясування принципів та особливостей його формування.

Створюючи Колегію, її засновник Г.П. Галаган прагнув відтворити в ній таку ж моральну та розумову обстановку, в якій розвивався і виховувався його син Павло. Він сподівався, що подібні умови допоможуть сформувати у вихованців схожі з синовими прагнення до знань. Тому засновник досить ретельно відносився до справи формування педагогічних кадрів Колегії, особливо перших, яким він довірив організацію навчально-виховної системи закладу.

На посаду директора Колегії Павла Галагана Г.П. Галаган запрошував відомого педагога і талановитого фахівця К.Д. Ушинського, але домовленість не відбулася. Посада директора закритого навчального закладу мала свої професійні особливості, тому до неї ставилися з певною долею обережності. Першим директором Колегії став В.В. Григор'єв, який відгукнувся на запрошення Г.П. Галагана і переїхав до Києва, залишивши посаду інспектора однієї з Петербурзьких прогімназій [9, с. 140]. В.В. Григор'єв був чудовим педагогом, математиком за фахом, який все життя присвятив обраній професії. Він сумлінно поставився до нових обов'язків, присвячуючи увесь вільний час справам Колегії. В особі В.В. Григор'єва Г.П. Галаган отримав вірного помічника та радника, який допоміг засновнику в налаштуванні навчально-виховної роботи у Колегії. За два роки своєї діяльності на посаді директора Колегії В.В. Григор'єв відзначився доброзичливим відношенням до вихованців і колег, чим завоював їхню прихильність та загальну повагу.

Водночас, він був вимогливим і до себе, і до своїх підлеглих, але його вимогливість ґрунтувалася на таких щирих та гуманних принципах, що ніяким чином не викликала жодних образ, а навпаки, збільшувала авторитет директора. В.В. Григор'єв не визнавав інших методів покарання недисциплінованих юнаків, як тривала, довірлива розмова вічна-віч з вихованцем. Одна така розмова з директором змушувала юнаків «змінюватися до невпізнання, стримувати свої погані звички та ретельно працювати над собою» [9, с. 143].

Найближчим помічником і колегою першого директора Колегії В.В. Григор'єва став викладач російської мови та історії В.Д. Сиповський. У свій час він закінчив історико-філологічний факультет Петербурзького університету і з 1868 р. працював у Міністерстві народної освіти. До Колегії Павла Галагана прибув у серпні 1871 р. [9, с. 52]. Талановитий від природи фахівець В.Д. Сиповський поділяв педагогічні погляди директора. Він досить відповідально відносився до виконання своїх обов'язків, а у його спілкуванні з вихованцями відчувалася щира приязність та батьківська турбота. Юнаки любили свого викладача, який намагався виховати їх високоосвіченими особистостями, що розуміються на вітчизняних та світових здобутках історії і культури. Тому під час прогулянки або у інший вільний час він часто практикував короткі тематичні бесіди з вихованцями, збагачуючи їх різноманітною корисною інформацією з галузі літератури, мистецтва та історії культури. У 1874 р. через непорозуміння з новим директором закладу В.Д. Сиповський залишив Колегію [26, арк. 44]. Він повернувся до Петербургу, де отримав посаду інспектора Васильоострівської жіночої гімназії, а пізніше став директором училища для глухонімих, де працював до кінця життя.

У складі перших викладачів Колегії працював і Р.С. Чернявський, якого Г.П. Галаган запросив на посаду вчителя фізики і математики. Випускник фізико-математичного факультету Московського університету Р.С. Чернявський певний час працював у другій Петербурзькій військовій гімназії. У вересні 1871 р. він переїхав до Києва. Р.С. Чернявський був єдиним викладачем першого педагогічного складу, який залишався працювати у Колегії до 1876 р. [24, арк. 12]. Пізніше став інспектором сільських училищ при Московському виховному будинку.

У Колегії розпочав свою педагогічну діяльність і відомий філолог, перекладач багатьох творів грецьких поетів та редактор педагогічного часопису «Гімназия» і «Педагогического еженедельника» Г.А. Янчевецький. Після закінчення у 1871 р. історико-філологічного факультету Київського університету він отримав призначення до Колегії на посаду викладача стародавніх мов. Через три роки, у серпні 1874 р., Г.А. Янчевецький залишив свою посаду і згодом став директором Ревельської класичної гімназії [26, арк. 52].

Обов'язки заоновчителя і настоятеля домової церкви Колегії з вересня 1871 р. виконував І.Т. Екземплярський – майбутній преосвященний архієпископ Литовський Ієронім. У 1861 р. він закінчив Київську духовну академію і отримав призначення до духовного відомства. Його посвячення у церковний сан відбулося саме у церкві Колегії. За поданням Київського і Галицького митрополита у грудні 1871 р. за дев'ятирічну старанну та віддану духовно-училищну службу І.Т. Екземплярський отримав благословення Св. Синоду [9, с. 51]. У Колегії Павла Галагана працював до 1885 р., коли, прийнявши чернецтво, став настоятелем Києво-Могилянського монастиря.

Першими викладачами Колегії стали також Л.Р. Регаме (французької мови), В.І. Ределін (німецької мови), О.Ф. Данилевський (співів). Уроки гімнастики проводив Д.С. Гнилушкін. За першу чверть століття діяльності закладу він був єдиним, хто викладав у Колегії понад двадцять п'ять років [12, с. 2].

За словами засновника Колегії Г.П. Галагана, перший педагогічний колектив становив собою «людей талановитих, але, на жаль, з непрактичними поглядами на виховання юнаків» [9, с. 54]. Вони досить ідеалістично підійшли до здійснення навчально-виховної мети засновника, що позначилося на загальному стані справ закладу. Ще до відкриття Колегії питання організації навчально-виховної роботи неодноразово обговорювалися на

засіданні правління закладу. Вихователі Колегії перш за все прагнули уникнути формальних відношень з вихованцями, які практикувалися на той час у закритих навчальних закладах. Вони відмовилися від запровадження подібних норм виховання, за яких вихователь був швидше поліційним наглядачем, аніж дійсно наставником для своїх вихованців.

У грудні 1873 р. В.В. Григор'єв залишив свою посаду, а на його місце Г.П. Галаган призначив С.М. Шафранова. Він був випускником Московського університету, а свою педагогічну діяльність розпочав з посади інспектора п'ятої Петербурзької гімназії. До Колегії Павла Галагана був призначений з посади директора шостої Московської гімназії [25, арк. 25].

За спогадами сучасників, пошук нового директора Колегії був тривалим, а його результат, як з'ясувалося з часом, досить невдалим. С.М. Шафранов був абсолютною протилежністю свого попередника і схилився до авторитарного стилю керівництва. Він наполягав на розширенні своїх повноважень і виступав за надання Раді Колегії прав остаточного вирішення всіх непорозумінь, пов'язаних з виконанням статуту, без правомірної апеляції з боку правління або директора у Міністерстві народної освіти [9, с. 59].

С.М. Шафранов був людиною принципових поглядів і мало зважав на своїх нових колег, що в цілому негативно позначилося на діяльності Колегії. Він не завжди знаходив порозуміння з засновником та членами Ради Колегії, діяльність якої вважав, навіть, зайвою для функціонування закладу. За його трьохрічне керівництво у Колегії відбулися ряд значних змін, спрямованих на зміцнення внутрішнього порядку та дисциплінарної відповідальності вихованців. С.М. Шафранов запровадив у Колегії загальні для усіх середніх навчальних закладів дисциплінарні правила, підпорядкувавши таким чином життя вихованців чітко визначеному режиму. У Колегії з'явилися дзвінки та певні години навчання і відпочинку.

У лютому 1874 р. Рада Колегії затвердила інструкцію директору і вихователям, що конкретизувала функціональні обов'язки цих посадових осіб [13]. Необхідність її прийняття обумовлювалася у статуті, де повноваження директора та вихователів визначалися лише у загальних рисах.

Як головна відповідальна особа Колегії директор мав широке коло обов'язків. У випадку відсутності почесного попечителя він був зобов'язаний його замінити на посаді голови правління та вирішувати усі можливі непорозуміння у закладі. Директору належало право обирати на власний розсуд викладачів та вихователів Колегії і подавати попечителю навчального округу клопотання про затвердження їх на посадах. Водночас, він був уповноважений затверджувати на своїх посадах викладача співів, гімнастики, письма, а також економа та наглядачів, обов'язки яких полягали у нагляді за вихованцями під час сну, оскільки в інший час за ними наглядав черговий вихователь. За попередньою згодою Ради Колегії директору, як викладачу за фахом, не заборонялося здійснювати свої безпосередні обов'язки за умови, що обсяг навчального навантаження не повинен перебільшувати дванадцяти годин на тиждень.

Згідно положень статуту, кількість вихователів у Колегії Павла Галагана визначалася загальною кількістю вихованців, а тому не була стабільною. Лише частина викладачів поєднувала свої викладацькі обов'язки з обов'язками вихователя. Якщо до 1874 р. за кожним вихователем закріплювалися окремі вихованці, то з прийняттям інструкції вихователь ставав куратором визначеного класу і продовжував виконувати свої обов'язки до закінчення юнаками навчального курсу Колегії. На пропозицію вихователів з 1874 р. у закладі запроваджувалися вечірні практичні заняття з вихованцями, мета яких полягала у розвитку навиків самостійної роботи з навчальним матеріалом, що сприяло ефективному здійсненню навчального процесу у Колегії. З виховних міркувань та для кращого ознайомлення з індивідуальними особливостями вихованців кожен вихователь був зобов'язаний проводити щоденні виховні години у позакласний час. Поряд з цим, у визначені дні з 7.30 до 22.30 вихователі чергували, що забезпечувало їм можливість спілкування з усіма вихованцями закладу [8, арк. 53].

Усі викладачі та вихователі, які працювали у Колегії, перебували на службі Міністерства народної освіти і користувалися рівними з викладачами державних гімназій правами щодо пенсій та матеріальних допомог. У 1903 р. у Колегії була створена допоміжна каса для осіб, які працювали і працюють у навчальному закладі [22]. Метою створення каси було надання матеріальної допомоги усім колишнім і працюючим службовцям Колегії, незалежно від їхніх державних пенсій. Справами допоміжної каси завідувало особливе правління на чолі з директором Колегії, яке вирішувало усі питання щодо призначення матеріальної підтримки. Фонди каси утворювалися з обов'язкових щомісячних 10 % відрахувань із заробітної плати, щорічних відрахувань з прибутків Колегії у розмірі 2500 крб. та інших випадкових надходжень.

Таким чином, у 1874 р. у Колегії Павла Галагана відбулися радикальні зміни у структурній організації навчально-виховного процесу, які були спрямовані на зміцнення внутрішнього порядку та дисциплінарної відповідальності вихованців за свою поведінку. Але ці перетворення важко сприймалися і, певною мірою, послужили основою загострення конфліктних ситуацій у закладі. С.М. Шафранов надто суворо поставився до впровадження нововведень, не враховуючи зростаюче напруження внутрішньої ситуації у Колегії. Саме з цієї причини заклад залишили значна частина викладачів, які не знаходили належного порозуміння з директором, а разом з ними Колегію залишали й вихованці. Пояснюючи причини свого звільнення, В.Д. Сиповський у листі від 8 квітня 1874 р. до Г.П. Галагана, зокрема, зазначив, що «мої погляди на виховання досить протилежні тим мірам, які запроваджуються; тут, звичайно, не може бути й мови про яку-небудь протидію начальству, ... але у справі виховання не достатньо бути лише розторопним і охайним чиновником, необхідно також, щоб дії вихователів визначалися їх власними переконаннями; лише так можна досягти справді виховного впливу, а проста холодна, чиновнича виконавчість, на мій погляд, для справи виховання, навіть, небезпечна» [9, с. 312].

Зваживши всі обставини, Г.П. Галаган у листопаді 1876 р. був змушений звільнити С.М. Шафранова від його обов'язків, а на його місце запросив М.М. Шульженка [8, арк. 71], який уже мав певний досвід роботи, а у Київському учбовому окрузі його вважали одним з талановитих педагогів. У 1863 р. М.М. Шульженко закінчив історико-філософський факультет Київського університету, але свою педагогічну діяльність розпочав лише через два роки, коли у лютому 1865 р. був призначений вчителем латинської мови Чернігівської гімназії. Незабаром він був переведений до другої Київської гімназії, а згодом отримав підвищення і став інспектором Київської прогімназії. Свої обов'язки він виконував недовго, оскільки вже 1873 р. його призначили директором Немирівської гімназії, а через рік – директором Полтавської гімназії [26, арк. 54].

Г.П. Галаган був задоволений новопризначеним директором Колегії, хоча М.М. Шульженку досить важко давалося виконання своїх нових обов'язків, про що він неодноразово наголошував засновнику. «Я лише зараз переконався, – писав М.М. Шульженко у листі до Г.П. Галагана, – що справа виховання у нас передбачає такі непередбачені труднощі через відсутність скільки-небудь придатних до цього людей» [16, с. 28].

За роки свого керівництва М.М. Шульженко зумів досягти певної внутрішньої стабілізації у Колегії. Він не став цілковито наслідувати попередника і у своїх поглядах на принципи організації навчально-виховного процесу дотримувався раціонального поєднання двох різних за змістом та моральними пріоритетами напрямків виховної діяльності, які вже мала у своєму досвіді Колегія. Але М.М. Шульженко був людиною хворобливою і така відповідальна посада вимагала від нього багато зусиль. Тому у 1879 р. він із задоволенням відгукнувся на запрошення зайняти посаду окружного інспектора Київського навчального округу, чим поставив засновника перед складним пошуком нового директора.

Слід зазначити, що Г.П. Галагану не завжди вдавалося досягти згоди міністра народної освіти на затвердження директором Колегії свого кандидата. Після звільнення

М.М. Шульженка засновник закладу прагнув бачити на цій посаді відомого усьому Київському учбовому округу педагога і адміністратора М.О. Тулова. Г.П. Галаган настільки був переконаний, що не зустрине ніяких перешкод цьому з боку міністра народної освіти Д.А. Толстого, що, навіть, дозволив М.О. Тулову оселитися у квартирі директора Колегії. Навчальний рік у закладі розпочався, а очікуваної офіційної відповіді на клопотання засновника, яке він надіслав у Міністерство народної освіти ще у червні 1879 р., не надходило [17, с. 187]. Г.П. Галаган важко сприйняв цю невизначену ситуацію, що на ґрунті загальних хвилювань за справи Колегії викликало, навіть, хворобу. Тому на особисте прохання Г.П. Галагана вирішення цього питання взяв на себе чоловік його племінниці К.М. Ламздорф, який вирушив до Москви на зустріч з міністром. Д.А. Толстой категорично відмовився затверджувати М.О. Тулова на посаді, мотивуючи своє рішення складними взаємними відношеннями М.О. Тулова з тимчасово керуючим справами Міністерства народної освіти кн. П. Шірінським-Шіхматовим, які виникли ще за часів їхньої спільної діяльності у Київському учбовому окрузі. П. Шірінський-Шіхматов був тоді попечителем Київського учбового округу, а М.О. Тулов виконував обов'язки його помічника. Щоб як-небудь виправити цю неприємну ситуацію, міністр народної освіти через К.М. Ламздорфа пообіцяв Г.П. Галагану призначити на посаду директора Колегії «кого завгодно, тільки не Тулова» [17, с. 189]. За порадою Д.А. Толстого та попередньою згодою Г.П. Галагана К.М. Ламздорф звернувся до директора Псковської гімназії з пропозицією очолити Колегію. Але той, зважаючи на своє стійке службове становище, не наважився перейти на нову посаду, що, на його думку, «передбачала тяжку творчу працю та неминучо пов'язану з нею важку боротьбу і безліч різноманітних неприємностей» [17, с. 189].

Після довгих роздумів Г.П. Галаган запропонував посаду директора Колегії однокурснику М.М. Шульженка по Київському університету І.І. Нечипоренку. Свою педагогічну діяльність він розпочав у 1865 р. з посади викладача історії Полтавської гімназії, але вже через рік став інспектором Немирівської гімназії [7, арк. 4]. До свого призначення директором Колегії працював у Муромському реальному училищі. На початку листопада 1879 р. І.І. Нечипоренко був затверджений на своїй посаді й одинадцять років поспіль виконував обов'язки директора [23, арк. 13].

З призначенням І.І. Нечипоренка на посаду директора для Колегії розпочався найбільш успішний етап її діяльності. В особі нового директора заклад отримав талановитого і досвідченого педагога, який водночас був досить вимогливим до своїх вихованців. Г.П. Галаган високо оцінював діяльність І.І. Нечипоренка і вбачав у ньому не тільки відданого справам Колегії педагога, але і впевнену та непохитну у своїх принципах особистість. Наприкінці 1880 р. засновник, підсумовуючи минулий рік, писав у щоденнику, що «у багатьох відношеннях рік випав важким, але радісно, що завдяки Івану Івановичу справи Колегії йдуть дуже добре» [14, арк. 83].

І.І. Нечипоренко був останнім директором Колегії Павла Галагана, якого особисто обирав засновник. Після смерті Г.П. Галагана це питання вирішувала його дружина К.В. Галаган, яка досить виважено ставилася до справи призначення нового директора, а зважаючи на подальший успіх діяльності закладу, можна зробити висновок, що їй це вдавалося. Після І.І. Нечипоренка посаду директора Колегії у свій час займали І.Ф. Анненський, А.І. Степович, Я.В. Архімович, П.О. Конський та виконували обов'язки – А.П. Макаренко, М.І. Нечаєв, Я.В. Колубовський [3, арк. 33; 4, арк. 2; 5, арк. 3]. Серед них слід відзначити А.І. Степовича – колишнього вихованця та одного з перших випускників Колегії. За роки навчання у Колегії він виявив особливу схильність до вивчення історико-філологічних дисциплін і продовжив навчання на історико-філологічному факультеті Київського університету. Свою наукову діяльність в галузі слов'янознавства А.І. Степович розпочав під безпосереднім керівництвом відомого вченого О.А. Котляревського. Він був автором численних наукових публікацій, а його праці друкувалися у «Киевской старине», «Славянском ежегоднике», «Филологических записках» та ін. У 1888 р. А.І. Степович

очолив курси народних вчителів Волинської губернії, а потім протягом п'яти років займав посаду інспектора народних училищ Київського учбового округу. Він був членом Історичного товариства Нестора-літописця та секретарем Київського відділу Слов'янського благодійного товариства. У лютому 1895 р. на вимогу К.В. Галаган міністр народної освіти призначив А.І. Степовича директором Колегії Павла Галагана [6, арк. 18]. До рідної школи, але вже в якості викладачів поверталися й інші колишні вихованці Колегії. Серед них – філософ, автор першого нариса з історії філософії Росії Я.М. Колубовський, філологи М.М. Марковський, В.М. Куницький та ін.

Тривалий час у Колегії працював видатний український філолог і фольклорист, член-кореспондент Петербурзької Академії наук П.Г. Житецький. Свою викладацьку діяльність у цьому закладі він розпочав з 1874 р. У 1880 р. П.Г. Житецький тимчасово залишив Колегію і два роки працював у Петербурзькому університеті. Після повернення викладав у Колегії до 1893 р.

На час відсутності П.Г. Житецького заняття з російської мови та словесності у Колегії проводив відомий український громадсько-політичний діяч, вчений-філолог та літературознавець В.П. Науменко. Випускник Київського університету, він тривалий час викладав у навчальних закладах Києва. Пізніше, у 1905-1914 рр. П.Г. Житецький став засновником та директором однієї з київських гімназій [9, с. 304].

У 1895 р. свою викладацьку діяльність у Колегії Павла Галагана розпочав її майбутній директор З.А. Архимович [6, арк. 12]. Він закінчив фізико-математичний факультет Київського університету і до призначення у Колегію викладав математику у Новозибківській гімназії та реальному училищі. Працюючи в Колегії, З.А. Архимович одночасно викладав у Київському інституті Миколи I та очолював педагогічні ради у жіночих гімназіях О. Плетньової і А. Жекуліної. Пізніше став головою Спільки вчителів Києва.

Помітний слід у пам'яті вихованців Колегії залишив і викладач стародавніх мов Т.В. Тихоміров. Він був випускником історико-філологічного факультету Київського університету і з 1867 р. по 1874 р. викладав французьку мову у Києво-Подільському повітовому училищі, а після перетворення закладу у прогімназію був призначений викладачем стародавніх мов і одночасно виконував обов'язки бібліотекаря. У 1874 р. Т.В. Тихоміров за «відмінну педагогічну діяльність, успіхи учнів та зразкове утримання бібліотеки» отримав подяку від попечителя Київського навчального округу [9, с. 324]. На посаді викладача Колегії перебував з 1874 р. по 1879 р., коли був призначений інспектором другої Київської гімназії. Пізніше Т.В. Тихоміров став директором Немировської гімназії.

Високий професійний рівень занять з образотворчого мистецтва у Колегії яскраво засвідчують імена викладачів. З 1883 р. по 1886 р. уроки малювання проводив відомий український живописець М.І. Мурашко; викладав у Колегії і видатний український художник та майбутній академік Петербурзької Академії мистецтв М.К. Пимоненко.

Таким чином, у формуванні кадрового складу Колегії Павла Галагана її засновник Г.П. Галаган керувався виключно навчально-виховними принципами діяльності закладу. За роки існування Колегії там був створений висококваліфікований колектив педагогів та вихователів, які були не лише талановитими фахівцями своєї справи, але й однодумцями у питаннях щодо методів і прийомів навчання. Яскравим доказом їх самовідданої праці стала плеяда визначних випускників цього закладу – майбутніх громадських діячів та науковців, які залишили помітний слід в історії української держави.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Білокінь С. Колегія Павла Галагана / С. Білокінь // Київ. – 1988. – № 8. – С. 144-149.
2. Бондар Н. Школа академіків / Н. Бондар, Н. Михайловіна // Наука і суспільство. – 1993. – № 31. – С. 14-17.
3. Державний архів міста Києва (ДАК). – Ф. 185. Колегія Павла Галагана. – Оп. 1. – Спр. 1298. Протоколи Коллегии Павла Галагана. 1880-1890 гг.

4. ДАК. – Ф. 185. Колегія Павла Галагана. – Оп. 1. – Спр. 596. О назначении Я.Н. Колубовского директором Коллегии Павла Галагана. 1918 г.
5. ДАК. – Ф. 185. Колегія Павла Галагана. – Оп. 1. – Спр. 601. О назначении П.А. Конского директором Коллегии Павла Галагана. 1911 г.
6. ДАК. – Ф. 185. Колегія Павла Галагана. – Оп. 1. – Спр. 299. Постановления Совета Коллегии Павла Галагана за 1895-1896 гг.
7. ДАК. – Ф. 185. Колегія Павла Галагана. – Оп. 1. – Спр. 632. О назначении И.И. Нечипоренко директором Коллегии Павла Галагана. 1879 г.
8. ДАК. – Ф. 185. Колегія Павла Галагана. – Оп. 1. – Спр. 1285. Протоколы Коллегии Павла Галагана. 1870-1877 гг.
9. Двадцатипятилетие Коллегии Павла Галагана в Киеве. – К., 1896. – 409 с.
10. Десятилетие Коллегии Павла Галагана. – К., 1881. – 75 с.
11. Добрянський І.А. Громадська та приватна ініціатива в розвитку освіти України (кінець ХІХ – початок ХХ століття) / І.А. Добрянський, В.В. Постолатій. – Кіровоград, 1998. – 143 с.
12. Ежегодник Коллегии Павла Галагана с 1 октября 1896 по 1 октября 1897 г. – К., 1897. – 195 с.
13. Инструкция директору и воспитателям Коллегии Павла Галагана. – К., 1874. – С. 1-8.
14. Институт рукопису Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. – Ф. 1. Літературні матеріали. – Спр. 77. Записная книга Г.П. Галагана за 1880 г.
15. Ковалинский В. Меценаты Киева / В. Ковалинский. -Марковский М. Поминка об учредителе Коллегии Павла Галагана / М. Марковский. – К., 1914. – 42 с.
16. Материалы для истории Коллегии Павла Галаган. – К., б.г. – 4 с.
17. Павловський П.Ф. До 100-річчя Колегії Павла Галагана в Києві / П.Ф. Павловський // Український історичний журнал. – 1971. – № 10. – С. 129-131.
18. Смольницька М.К. Колегія Павла Галагана: маловідомі сторінки історії / М.К. Смольницька // Україна ХХ ст.: культура, ідеологія, політика. – К., 2001. – Вип. 5. – С. 14-27.
19. Смольницька М.К. Просвітницька діяльність колегії Павла Галагана в кінці ХІХ – на початку ХХ століття / М.К. Смольницька // Проблеми історії України ХІХ – початку ХХ ст. – Вип. 6. – К., 2003. – С. 303-318.
20. Тимошенко А. Колегія Павла Галагана (до 130-річчя з дня заснування) / А. Тимошенко // Сіверянський літопис. – 2002. – № 4. – С. 46-51.
21. Устав вспомогательной кассы лиц, служащих в Коллегии Павла Галагана. – К., 1904. – С. 1-14.
22. Центральний державний історичний архів України у м. Києві (ЦДІАУ м. Київ). – Ф. 707. Управління Київського учбового округу. – Оп. 54. – Спр. 91. Об отставке директора Коллегии Павла Галагана И.И. Нечипоренко.
23. ЦДІАУ м. Київ. – Ф. 707. Управління Київського учбового округу. – Оп. 263. – Спр. 16. Переписка с директором Коллегии Павла Галагана о назначении воспитателю и преподавателю Коллегии Р.С. Чернявскому дополнительного жалования.
24. ЦДІАУ м. Київ. – Ф. 707. Управління Київського учбового округу. – Оп. 39. – Спр. 69. Список служащих Коллегии Павла Галагана, представленных к наградам. 1873 г.
25. ЦДІАУ м. Київ. – Ф. 707. Управління Київського учбового округу. – Оп. 40. – Спр. 56 а. Сведения о преподавателях и служащих учебных заведений округа за 1874 г.

REFERENCES

1. Bilokin S. Kolegiia Pavla Galagana / S. Bilokin // Kyiv. – 1988. – № 8. – S. 144–149.
2. Bondar N. Shkola akademikiv / N. Bondar, N. Mykhailovina // Nauka i suspilstvo. – 1993. – № 31. – С. 14-17.
3. Derzhavnyi arkhiv mista Kyieva (DAK). – F. 185. Kolegiia Pavla Galagana. – Op. 1. – Spr. 1298. Protokoly Kollegii Pavla Galagana. 1880–1890 gg.
4. ДАК. – Ф. 185. Колегія Павла Галагана. – Оп. 1. – Спр. 596. О назначении Я.Н. Колубовского директором Коллегии Павла Галагана. 1918 г.
5. ДАК. – Ф. 185. Колегія Павла Галагана. – Оп. 1. – Спр. 601. О назначении П.А. Конского директором Коллегии Павла Галагана. 1911 г.
6. ДАК. – Ф. 185. Колегія Павла Галагана. – Оп. 1. – Спр. 299. Постановления Совета Коллегии Павла Галагана за 1895-1896 гг.

7. ДАК. – F. 185. Kolegiia Pavla Galagana. – Op. 1. – Spr. 632. O naznachenii I.I. Nechiporenko direktorom Kollegii Pavla Galagana. 1879 g.
8. ДАК. – F. 185. Kolegiia Pavla Galagana. – Op. 1. – Spr. 1285. Protokoly Kollegii Pavla Galagana. 1870-1877 gg.
9. Dvadsatipyatiletie Kollegii Pavla Galagana v Kieve. – K., 1896. – 409 s.
10. Desyatiletie Kollegii Pavla Galagana. – K., 1881. – 75 s.
11. Dobrianskyi I.A. Gromadska ta privatnaInitsiatyva v rozvitku osvity na Ukraini (kin. XIX – poch. XX st.). / I.A. Dobrianskyi, V.V. Postolatii. – Kirovograd, 1998. – 143 s.
12. Ezhegodnik Kollegii Pavla Galaganas 1 oktyabrya 1896 po 1 oktyabrya 1897 g. – K., 1897. – 195 s.
13. Instruksiiia direktoru I vospitateliam Kollegii Pavla Galagana. – K., 1874. – S. 1-8.
14. Instytut rukopysu Natsionalnoi biblioteky Ukrainy im. V.I. Vernadskogo. – F. 1. Literaturni materialy. – Spr. 77. Zapisnaia kniga G.P. Galagana za 1880 g.
15. Kovalynskyi V. Metsenaty Kieva / V. Kovalynskyi. K., 1998. – 523 s.
16. Markovskiy M. Pominka ob uchreditele Kollegii Pavla Galagana / M. Markovskiy. – K., 1914. – 42 s.
17. Materialy dlia istorii Kollegii Pavla Galagana. – K., b.g. – 4 s.
18. Pavlovskiy P.F. Do 100-richchia Kolegii Pavla Galagana v Kyievi / P.F. Pavlovskiy // Ukrainyskyi istorychnyi zhurnal. – 1971. – № 10. – S. 129-131.
19. Smolnitska M.K. Kolegiia Pavla Galagana: malovidomi storinky istorii / M.K. Smolnitska // Ukraina XX st.: kultura, ideologiiia, polityka. – K., 2001. – Vip. 5. – S. 14-27.
20. Smolnitska M.K. Prosvitnytska diialnist kolegii Pavla Galagana v kintsi XIX – na pochatku XX stolittia / M.K. Smolnitska // Problemy istorii Ukrainy XIX – pochatku XX st. – Vip. 6. – K., 2003. – S. 303-318.
21. TymoshenkoA. Kolegiia Pavla Galagana (do 130-richchia z dnia zasnuvannia) / A. Tymoshenko // Siverianskii litopys. – 2002. – № 4. – S. 46-51.
22. Ustav vspomogatelnoy kassy lits, sluzhashchikh v Kollegii Pavla Galagana. – K., 1904. – S. 1-14.
23. Tsentralnyi derzhavnyi istorychnyi arhiv Ukrainy u m. Kyevi. (TSDIAU m. Kyiv). – F. 707. Upravlinnia Kyivskogo uchbovogo okrugy. – Op. 54. – Spr. 91. Ob otstavke direktora Kollegii Pavla Galagana I.I. Nechiporenko.
24. TSDIAU m. Kyiv. – F. 707. Upravlinnia Kyivskogo uchbovogo okrugy. – Op. 263. – Spr. 16. Perepiska s direktorom Kollegii Pavla Galagana o naznachenii vospitateliu i prepodavateliiu Kollegii R.S. Cherniavskomu dopolnitelnogo zhalovania.
25. TSDIAU m. Kyiv. – F. 707. Upravlinnia Kyivskogo uchbovogo okrugy. – Op. 39. – Spr. 69. Spisok sluzhashchikh Kollegii Pavla Galagana, predstavlenykh k nagradam. 1873 g.
26. TSDIAU m. Kyiv. – F. 707. Upravlinnia Kyivskogo uchbovogo okrugy. – Op. 40. – Spr. 56 a. Svedeniia o prepodavateliakh i sluzhashchikh uchebnykh zavedeniy okrugy za 1874 g.

Ткаченко Т. Кадровое обеспечение учебно-воспитательного процесса Коллегии Павла Галагана.

Исследование деятельности учебно-воспитательных заведений прошлого приобретает особую актуальность на современном этапе реформирования образовательной отрасли в Украине. Анализ функционирования средней школы в Украине второй половины XIX – начала XX ст., к системе которой относилась и Коллегия Павла Галагана, предоставляет возможность привлечь накопленный учебно-воспитательный опыт для совершенствования украинской системы образования сегодняшнего дня. В статье анализируется кадровый состав Коллегии Павла Галагана, выясняются принципы и особенности его формирования. Развито мнение, что в формировании кадрового состава Коллегии Павла Галагана ее основатель Г.П. Галаган руководствовался исключительно учебно-воспитательными принципами деятельности учреждения. За годы существования Коллегии там был создан высококвалифицированный коллектив педагогов и воспитателей, которые были не только талантливыми специалистами своего дела, но и единомышленниками в вопросах методов и приемов обучения. Ярким доказательством их самоотверженного труда стала плеяда выдающихся выпускников этого заведения – будущих общественных деятелей и ученых, которые оставили заметный след в истории украинского государства.

Ключевые слова: Коллегия Павла Галагана, Г.П. Галаган, педагог, педагогическая деятельность, педагогический коллектив, учебно-воспитательный процесс.

Tkachenko T. Staffing of the educational process of the College of Pavel Galagan.

The research activities of the educational institutions of the past is particularly relevant at the present stage of reforming the educational sector in Ukraine. The analysis of the functioning of secondary schools in Ukraine warts. floor. XIX – early XX century, to the system which is treated and the College of Pavel Galagan, provides an opportunity to attract accumulated educational experience for the improvement of the Ukrainian education system today. The article analyzes the personnel composition of the College of Pavel Galagan, determine the principles and features of its formation. Developed the view that the formation of the personnel of the College of Pavel Galagan its founder G.P. Galagan was guided exclusively by the educational principles of the institution. Over the years the College was formed highly qualified team of teachers who were not only talented professionals in their field, but also associates in methods and techniques of teaching. A striking proof of their hard work was a series of prominent alumni of this institution is the future of public figures and scientists who have left a significant mark in the history of the Ukrainian state.

Keywords: *College of Pavel Galagan, G.P. Galagan, teacher, teaching activities, teaching staff, teaching and educational process.*

Одержано 28.09.2015.